

Гордієнко В. П. Інвестиційна безпека в системі економічної безпеки регіону [Електронний ресурс] / В. П. Гордієнко // Інформаційна та економічна безпека : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конференції (21-22 травня 2015 р.). – Х. : ХІБС УБС НБУ, 2015. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

УДК 332.122:339.727

Гордієнко В.П.
доцент кафедри управління та фінансово-економічної безпеки
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»
м. Суми, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Серед національних інтересів України пріоритетним визначено інтеграцію у європейський простір. У свою чергу, це вимагає реалізації комплексу заходів з упередження загроз національній безпеці. В системі національної безпеки головною складовою є економічна безпека, під якою розуміється сукупність умов, що забезпечують спроможність держави ефективно захищати свої економічні інтереси, задовольняти у довгостроковому періоді потреби суспільства, генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення стабільного економічного розвитку, протистояти зовнішнім економічним загрозам та використовувати національні конкурентні переваги у міжнародному поділі праці [1]. Складовими економічної безпеки є: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча та екологічна безпеки.

Важливою складовою економічної безпеки є інвестиційна безпека, яку можна визначити як такий стан захищеності інвестицій від внутрішніх і зовнішніх загроз, що запобігає їх втратам та зменшенню чистих грошових потоків в умовах допустимого рівня ризикованості.

На інвестиційну безпеку регіону впливає значна кількість факторів, основними з яких є: економічні, політичні, науково-технічні, соціальні, природно-географічні та екологічні. Наведені фактори, з одного боку, можуть забезпечувати інвестиційну безпеку, а з іншого – бути джерелом загроз. Вчасне виявлення загроз інвестиційній безпеці території та врахування їх у прийнятті інвестиційних рішень сприяє підвищенню інвестиційного потенціалу регіонів та держави в цілому.

Суттєво впливають на інвестиційну безпеку регіону економічні фактори такі як: галузева і територіальна структури господарського

комплексу, темпи зростання ВРП, ступінь зносу основних виробничих фондів, інфляція, рівень монополізації економіки, зовнішньоторгівельне сальдо, внутрішній та зовнішній борг держави, рівень розвитку ринкової інфраструктури та інші. Економічні фактори безпосередньо впливають на процес інвестування і пов'язані з бюджетно-фіскальною та грошово-кредитною політикою держави.

На сьогодні існує декілька наукових підходів до оцінювання рівня інвестиційної безпеки, які можуть застосовуватися як на загальнодержавному так і регіональному рівнях. Ці підходи відрізняються складом показників і методами їх розрахунку. Існуючі показники інвестиційної безпеки спрямовані на виявлення загроз та ризиків, пов'язаних з:

- втратою виробничого потенціалу, у зв'язку із низьким рівнем інвестування у основний капітал;

- втратою інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів;

- нераціональним розподілом ВВП на споживання та накопичення.

Проте, визначені показники не забезпечують врахування інших видів інвестиційних ризиків та загроз, що виникають в процесі функціонування соціально-економічної системи регіону. Нами пропонується існуючу систему показників інвестиційної безпеки регіону доповнити такими:

- співвідношення темпів зростання інвестицій в основний капітал та темпів зростання ВРП;

- співвідношення обсягів чистих інвестицій в основний капітал і прибутку від операційної діяльності підприємств регіону;

- рентабельність операційної діяльності підприємств;

- питома вага коштів місцевих бюджетів у загальному фінансуванні інвестицій в основний капітал;

- питома вага інноваційних інвестицій у загальному обсязі інвестицій в основний капітал;

- питома вага банківських кредитів у загальному обсязі фінансування інвестицій в основний капітал;

- співвідношення притоку та відтоку прямих інвестицій у регіон;

- співвідношення темпів зростання прямих іноземних інвестицій та темпів зростання інвестицій в основний капітал;

- співвідношення обсягів прямих іноземних інвестицій і ВРП.

Вибір вищенаведених показників обумовлений їх репрезентативністю по відношенню до інвестиційної безпеки регіону. Так, перевищення темпів зростання інвестицій в основний капітал над темпами зростання ВРП свідчить про інвестиційну привабливість регіону, зменшення інвестиційних загроз та підвищення інвестиційної безпеки.

Показник співвідношення обсягів інвестицій в основний капітал і прибутку від операційної діяльності характеризує здатність підприємств регіону до самофінансування інвестицій за рахунок отриманих прибутків у

попередні періоди. Показник рентабельності операційної діяльності характеризує можливості підприємств до реінвестування отриманих прибутків та ефективність інвестиційної діяльності в цілому, впливає на ризик отримання очікуваних доходів інвесторів.

Питома вага інноваційних інвестицій у загальному обсязі інвестицій в основний капітал характеризує їх прогресивність та ефективність по відношенню до традиційних напрямків інвестування. Інвестиції в інноваційні рішення суттєво впливають на збільшення ВРП та технічний рівень виробництва. Чим більша питома вага інвестицій інноваційного спрямування, тим більша інвестиційна безпека регіону.

Питома вага банківських довгострокових кредитів у загальному обсязі фінансування інвестицій в основний капітал характеризує загальну залежність інвесторів від залучення позикового капіталу для фінансування інвестиційних проектів, а також опосередковано відображає рівень боргового навантаження на інвестиційний капітал.

Показник співвідношення притоку та відтоку прямих інвестицій є важливою характеристикою рівня інвестиційної безпеки регіону. Сталий розвиток економіки регіону передбачає перевищення вхідних інвестиційних потоків над вихідними. Це засвідчує про високу інвестиційну привабливість регіону. У той же час якщо вихідні інвестиційні потоки перевищують вхідні, це означає що інвестований капітал спрямовується за межі даної території і є сигналом інвестору про недоцільність вкладання коштів у цьому регіоні.

Зростання темпів залучення іноземних інвестицій по відношенню до темпів зростання інвестицій в основний капітал, означає, що іноземний інвестор зацікавлений у спрямуванні інвестицій саме у цей регіон. Як показує практика одним із вирішальних факторів для іноземного інвестора є політична стабільність та наявний природно-ресурсний потенціал регіону, які позитивно впливають на рівень інвестиційної безпеки.

Показник співвідношення обсягів іноземних інвестицій і ВРП може опосередковано характеризувати рівень інвестиційної безпеки регіону. Так, зростання темпів іноземних інвестицій по відношенню до темпів зростання ВРП означає, що ефективність використання іноземних інвестицій у регіоні зростає, а відповідно зростає його інвестиційна привабливість.

Запропоновані показники дозволяють у комплексі оцінити рівень інвестиційної безпеки регіону, у той же час залишається не вирішеним питання наукового обґрунтування граничних значень цих показників, що обумовлює напрямки подальших досліджень.

Література

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 №1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.